

แนวปฏิบัติที่ดีด้าน (ประยุกต์ : วิธีที่ 2 ผลงาน สร้างสรรค์ อย่างลึกซึ้ง)

แนวปฏิบัติที่ดี เรื่อง : 7 ขั้นตอนการสร้างเครือข่ายการวิจัยเพื่อท้องถิ่น (Community Based Research)

ด้วยพลัง “บวร”

คณะผู้จัดทำ:

- 1.(ดร.บานชื่น นักการเรียน)
2. (รศ.ดร.มานพ นักการเรียน)
3. (ดร.กรรณา มธูลาภรังสรรค์)
4. (ผศ.ดร.ภาชิต สุขวรรณดี)
5. (พระครูอรุณจริยานุวัตร, ดร.)

หน่วยงาน/ส่วนงาน:

(มมร.วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย)

1. ประวัติหน่วยงาน/ส่วนงาน (มมร.วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย)

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ตั้งอยู่ที่วัดสิรินธรเทพรัตนาราม เลขที่ 26 หมู่ 7 ตำบลอ้อมใหญ่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม รหัสไปรษณีย์ 73160 หมายเลขโทรศัพท์ 0-2429-1663 โทรสาร 0-2429-1242 Website: <https://src.mbu.ac.th/> เป็นหน่วยงานการศึกษาระดับอุดมศึกษา มีพันธกิจ 4 ประการ คือ

1. ผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถ และมีทักษะด้านการดำเนินชีวิต และวิชาชีพ ตามเกณฑ์ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3R 7C PBL)
2. บริการวิชาการเชิงรุกร่วมกับเครือข่ายทางสังคมและชุมชนใกล้เคียงอย่างเป็นรูปธรรม
3. อนุรักษ์ ฟื้นฟูและส่งเสริมประเพณีศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น
4. ส่งเสริมการสร้างงานวิจัยที่สามารถนำไปแก้ไขปัญหาและพัฒนาสังคมได้

2. ที่มาและความสำคัญ

คณะกรรมการจัดการความรู้มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ปีการศึกษา 2564 จึงเห็นสมควรให้มีการจัดการความรู้ เพื่อสร้างแนวปฏิบัติที่ดี เรื่อง “การพัฒนาเครือข่ายการวิจัยเพื่อท้องถิ่น (CBR) ด้วยพลัง “บวร”” เพื่อขับเคลื่อน นโยบายมหาวิทยาลัยตามวิสัยทัศน์และแนวทางการพัฒนาประยุกต์ วิธีที่ 2 ผลงาน สร้างสรรค์ อย่างลึกซึ้ง ด้วยเจตนาเพื่อให้พระพุทธรักษาได้ยกระดับและเคียงคู่กับสรรพวิทยาของมวลมนุษย โดย ใช้ การจัดการความรู้เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อน เพื่อให้คณาจารย์ นักวิจัย มีตระหนักรู้ในประยุกต์วิธี ให้เป็นแนวทางในการวิจัยและสร้างเครือข่ายประชาสังคมบ้านวัดโรงเรียนในการเรียนรู้ร่วมกันแก้ไขปัญหา และสร้างสรรค์ชุมชนท้องถิ่นไปพร้อมกัน

3. วัตถุประสงค์

เพื่อสร้างความรู้และพัฒนาเครือข่ายวิจัยเพื่อชุมชน Community Based Research (CBR) ระหว่างหน่วยงาน มมร.วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยกับหน่วยงานภายนอก ในบริบท “บวร” คือ บ้าน วัด โรงเรียน

4. แนวทางการดำเนินการตามหลัก PDCA

ขั้นตอน P:Plan

คณะกรรมการจัดการความรู้ได้ร่วมกันประชุมวางแผน (P : Plan) โดยได้ระดมความคิดเห็นร่วมกัน และร่วมกันระดมสมองเพื่อนำเสนอประเด็นต่างๆ ที่จะนำไปสู่การจัดการความรู้ในองค์กรการร่วมกันนำเอาประเด็นและเลือกเพียงประเด็นเดียวในการนำมาจัดทำ การจัดการความรู้ โดยได้อาศัยมติในที่ประชุมคณะกรรมการจัดการความรู้ ได้พิจารณาเห็นว่า วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ยังขาดภาคีเครือข่ายการวิจัยในท้องถิ่นชุมชน จึงได้เลือกเอาประเด็น การสร้างเครือข่ายการวิจัยท้องถิ่นด้วยความร่วมมือในบริบท บวร หรือ บ้านวัดโรงเรียน เป็นหน่วยวิเคราะห์สำหรับการจัดการความรู้

ขั้นตอน D:DO

หลังจากนั้น ได้ดำเนินการร่วมแสดงความคิดเห็นและร่วมมือกันจัดทำโครงการ โดยมีความเห็นร่วมกันว่า จำเป็นก่อนสร้างเครือข่ายวิจัยท้องถิ่น จำเป็นต้องสร้างองค์ความรู้ทั้งกระบวนการทัศน์ และวิธีวิทยาการวิจัยเพื่อท้องถิ่น (Paradigm and methodology of Community based research) ให้กับนักวิจัยในวิทยาเขตก่อน จึงได้จัดโครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ มุ่งหมายเพื่อสร้างความรู้และทักษะด้านการวิจัยเพื่อท้องถิ่นแบ่งเป็น 2 Phase ได้แก่

D : Do I

- 1.) Phase 1 ดำเนินการจัดโครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “โครงการสัมมนา พัฒนานักวิจัยเพื่อการขับเคลื่อนชุมชนด้วยการวิจัยนวัตกรรมสร้างสรรค์พลังบวร

ผลจากการจัดโครงการดังกล่าว ทำให้เกิดการถอดบทเรียนองค์ความรู้ด้านวิจัยเพื่อท้องถิ่น (Community Based Research) หรือ เรียกสั้นๆว่า CBR ที่ได้ทั้ง ภาคทฤษฎีและการปฏิบัติ (Paradigm and Methodology of CBR) โดยการลงพื้นที่ชุมชนวิจัยที่ อำเภอแม่กลอง จังหวัดสมุทรสงคราม

D : Do II

- 2.) Phase 2 ดำเนินการจัดโครงการสัมมนา สร้างความร่วมมือกับชุมชนเพื่อเป็นภาคีเครือข่ายการวิจัยร่วมกัน ชื่อว่า โครงการ บ.ว.ร : นครปฐม : เครือข่ายประชาสังคมเพื่อการขับเคลื่อนผลงานสร้างสรรค์ชุมชนท้องถิ่น มมร.วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม

ผลจากการจัดโครงการดังกล่าว นำไปสู่การถอดบทเรียน (Lesson learned) เพื่อนำเอาองค์ความรู้จากการจัดทำโครงการทั้ง 2 และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในหน่วยงานและคณะกรรมการจัดการความรู้ออกมาเป็นความรู้

สรุปกระบวนการ การจัดการความรู้ใน ระยะที่ 1 และ 2

Phase 1 Plan and Do

โครงการสัมมนา	(Body of knowledge) องค์ความรู้			
<p>ครั้งที่ 1 (16-18 สิงหาคม 2565)</p> <p>โครงการสัมมนา พัฒนานักวิจัยเพื่อการขับเคลื่อนชุมชนด้วยการวิจัยนวัตกรรม สร้างสรรค์พลังบวร</p>	<p>1) แนวคิด (Paradigm) ของ การวิจัยเพื่อท้องถิ่น (Community Based Research)</p>	<p>2) วิธีวิทยา (Methodology) ของการวิจัยเพื่อท้องถิ่น (Community Based Research)</p>	<p>3) วิธีการเขียน โครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่น (Research Proposal)</p>	<p>4) แหล่งทุนที่ เปิดรับข้อเสนอแนะ โครงการวิจัยเพื่อท้องถิ่น</p>
<p>ครั้งที่ 2 (20 พฤศจิกายน 2565)</p> <p>โครงการสัมมนา บ.ว.ร : นครปฐม : เครือข่าย ประชาสังคมเพื่อการขับเคลื่อนผลงาน สร้างสรรค์ชุมชน ท้องถิ่น มมร.สธ.</p>	<p>1) แนวคิดเครือข่าย ประชาสังคม “บวร. บ้าน วัด โรงเรียน” เพื่อการขับเคลื่อน ชุมชนในพื้นที่การ บริการศึกษาของ มหาวิทยาลัย</p>	<p>2) ความร่วมมือ ท้องถิ่นชุมชน บนฐาน การวิเคราะห์ “ทุน และ ทักษะ” ของ ชุมชน ทำให้เห็นบริบททุน และบริบททักษะ ของ ชุมชนร่วมกัน</p>	<p>3) การสร้าง เครือข่ายความร่วมมือการวิจัย วิชาการ กับ เครือข่าย “บวร</p>	<p>4.แนวทางการ ดำเนินการเพื่อ จัดทำความตกลง ความเข้าใจร่วมกัน (MOU) กับ เครือข่าย บ้าน วัด โรงเรียน (บวร)</p>
<p>Lesson Learned ถอดบทเรียนความรู้</p>	<p>บทเรียนด้วยเครื่องมือการจัดการความรู้</p>			
<p>Knowledge Management</p>	<p>Tacit Knowledge</p>	<p>Explicit Knowledge</p>	<p>Network</p>	<p>Movement</p>
<p>Tacit Knowledge</p>	<p>ทักษะ ของชุมชน ทุน ของชุมชน</p>	<p>วิธีวิทยาการวิจัยเพื่อ ชุมชน CBR = (Community Based Research)</p>	<p>เวทีระดมสมอง เปิดพื้นที่เพื่อ ชุมชน กับ มหาวิทยาลัย</p>	<p>ประเด็นวิจัย ความร่วมมือและ ข้อตกลงร่วมกัน 3 ฝ่าย บ้าน วัด โรงเรียน</p>

ขั้นตอน C:Check

คณะกรรมการจัดการความรู้ได้ทำเอาข้อมูล (Data) ที่ได้จากการจัดโครงการสัมมนาทั้ง 2 รอบมาประมวลผล ทบทวนความรู้ สังเคราะห์และวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกันในหลายมิติ ทั้งแง่ของ องค์ความรู้ด้านการวิจัย องค์ความรู้ที่เป็น ข้อเท็จจริงในบริบทท้องถิ่นชุมชน ได้ทราบปัญหาและความต้องการของชุมชน (หรือเรียกว่า “ทุกข์” ของชุมชน ใน ภาษาการวิจัยเพื่อชุมชน) ได้ทราบถึงทรัพยากรในท้องถิ่น พลังของฝ่ายต่างๆ ประชาชนชาวบ้าน ที่เรียกว่า “ทุน” ของ ชุมชนในภาษาการวิจัยเพื่อท้องถิ่น จำนำมาสู่การร่วมมือเป็นภาคีเครือข่ายที่จะร่วมวิจัยในประเด็นท้องถิ่น จนนำไปสู่ ขั้นตอน

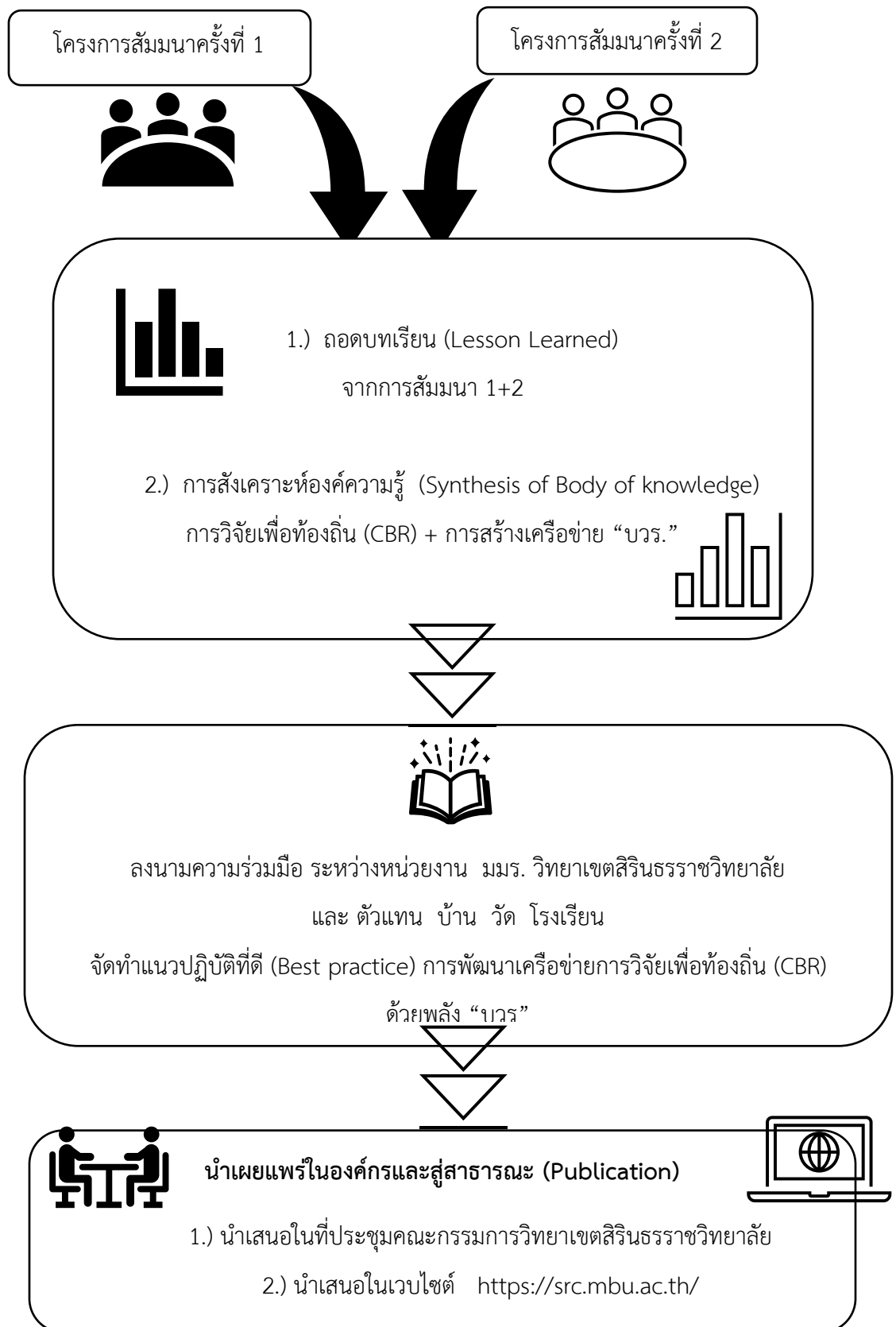
ขั้นตอน A : Act

โดยคณะกรรมการจัดการความรู้ คณะกรรมการวิทยาเขต และภาคีเครือข่าย ตัวแทน ฝ่ายปกครองท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล ตัวแทนฝ่ายวัด ได้แก่ วัด สำนักเรียนต่างๆ ในจังหวัดนครปฐม และจังหวัด ไกลเคียง ตัวแทนฝ่ายโรงเรียน ที่เป็นพื้นที่ให้การบริการจัดการศึกษาของวิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยได้ ร่วมมือกัน เป็นภาคีเครือข่ายการวิจัยร่วมกัน และจะเกิดการจัดโครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการร่วมมือกันเป็นเจ้าภาพจัดเวที ความรู้เปิดเวทีวิจัยร่วมกันจนนำไปสู่การจัดทำเขียนข้อเสนอโครงการวิจัยส่งขอทุนใน PMU ต่างๆ ในปีต่อไปร่วมกัน แบบผสมผสานระหว่างหน่วยงานองค์กรต่อไป

5. ผลการดำเนินงาน

ได้แนวปฏิบัติที่ดีการสร้างแนวปฏิบัติที่ดีในการพัฒนาเครือข่ายการวิจัยเพื่อท้องถิ่น (CBR) ด้วยนวัตกรรม สร้างสรรค์พลัง “บวร” ก่อเกิดภาคีเครือข่ายความร่วมมือการทำวิจัย ระหว่าง มมร. วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย และ หน่วยงานในท้องถิ่นชุมชนร่วมกันเพื่อพัฒนาประเด็นวิจัยและกำหนดพื้นที่วิจัยเพื่อร่วมกันเขียนข้อเสนอโครงการวิจัย ส่งไปแหล่งทุนต่างๆ เพื่อนำเอาการวิจัยเพื่อชุมชนมาเป็นเครื่องมือการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นต่อไป

สรุป การถอดบทเรียน (Lesson learned) ผลการปฏิบัติการจัดการความรู้ เครือข่ายการวิจัยเพื่อท้องถิ่น (CBR) ด้วยพลัง “บวร”

6. ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

ปัจจัยภายใน (Internal Factor) เนื่องจากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย มีวิสัยทัศน์ และแนวทางการพัฒนามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยที่ชัดเจน และผู้บริหารองค์กรในวิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ตลอดจนบุคคลากรทุกฝ่ายให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

ปัจจัยภายนอก (External Factor) ตัวแทนฝ่าย บ.บ้าน เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตัวแทนฝ่าย ว.วัด เช่น เจ้าอาวาสวัดในเขตบริการการศึกษา ฝ่าย ร.โรงเรียน ได้แก่ สถานศึกษาในเขตพื้นที่ใกล้เคียง ทั้ง 3 ฝ่าย เห็นความสำคัญ และให้ความร่วมมือกับคณาจารย์ และบุคคลากรของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยเป็นอย่างดี

7. ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข

แม้ว่า มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย จะให้บริการวิชาการและการศึกษาในท้องถิ่นและชุมชน เป็นองค์กรการจัดการศึกษามานานแล้วก็ตาม แต่ยังคงจำเป็นต้องพัฒนาองค์กรและขับเคลื่อนหน่วยงานด้านการวิจัยและการให้บริการการศึกษาให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางและได้รับการยอมรับต่อไปอย่างเพียงพอสำหรับชุมชนและหน่วยงานจากภายนอกโดยต้องไม่หยุดพัฒนาบุคคลากรในองค์กรและไม่หยุดแสวงหาความร่วมมือจากองค์กรภายนอก

8. ประโยชน์ต่อการบรรลุเป้าหมายตามพันธกิจ

1. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย เกิดเครือข่ายความร่วมมือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการวิจัยกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งสอดคล้องและบรรลุแนวนโยบาย ประยุกต์ วิถีที่ 2

2. ได้องค์ความรู้ (Body of knowledge) ด้านการวิจัยเพื่อชุมชน (CBR = Community Based Research) ทั้งด้าน กระบวนทัศน์การวิจัยและวิธีวิทยาการวิจัยเพื่อชุมชน (Paradigm and methodology) และได้ ภาควิชา (เครือข่าย) กับ ตัวแทนฝ่าย บ.บ้าน เช่น เทศบาลอ้อมใหญ่ ตัวแทนฝ่าย ว.วัด เช่น วัดเสนาหา ตัวแทนฝ่าย ร.โรงเรียน เช่น โรงเรียนคลองแค เป็นต้น อันจะทำให้เกิดภาควิชาเครือข่ายความร่วมมือในการทำวิจัยระหว่างองค์กรและหน่วยงานต่อไปได้ โดยมี วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัยเป็นผู้ประสานงานและหมุนเวียนเปลี่ยนเป็นเจ้าภาพจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในบริบท พลังบวร